

۸ روش مؤثر در

پرورش خلاقیت کودکان

رسول امید

مدیر سایت معلم خلاق

شهریور ۱۳۹۱

www.MoalemKhalagh.com

با تشکر از شما برای دریافت این کتاب الکترونیک، امیدوارم مطالب آن برایتان مفید باشد. منتظر نظرات، انتقادات و پیشنهادات شما – عضو محترم سایت معلم خلاق – در مورد این کتاب و همچنین مطالب سایت هستیم.

رسول امید

مدرس خلاقیت و نوآوری

و مدیر سایت معلم خلاق

www.moalemekhalagh.com

email:info@moalemekhalagh.com

شما اجازه دارید:

شما اجازه دارید این کتاب الکترونیک را به دیگران هدیه دهید.

شما اجازه دارید این کتاب الکترونیک را برای دانلود در سایت خود و یا هر سایت دیگری قرار دهید.

شما اجازه دارید با ذکر منبع (www.moalemekhalagh.com) از مطالب این کتاب استفاده نمایید.

شما اجازه ندارید:

شما اجازه ندارید محتویات این کتاب الکترونیک را تغییر دهید.

شما اجازه ندارید این کتاب الکترونیک را بفروشید.

۸ روش مؤثر در

پرورش خلاقیت کودکان

رسول امید

مدیر سایت معلم خلاق

شهریور ۱۳۹۱

مقدمه

خلاقیت نعمتی است که همه کودکان با آن متولد می‌شوند. بیش از ۹۰ درصد کارهای کودکان خلاقانه است و همین کارهای کوچک همراه با خلاقیت و پشتکار است که باعث می‌شود کودکان به سرعت تمام مهارت‌هایی را که برای زندگی آینده‌شان لازم است، فراگیرند. حفظ تعادل، یادگیری مهارت‌های حرکتی، راه رفتن و حرف زدن از جمله مهارت‌هایی است که کودک در چند سال اول زندگی خود به آنها مسلط می‌شود.

دنیای کودک، دنیایی پر از راز و رمز است. تخیل و خیال‌پردازی کاراترین ابزار خلاقیت کودکان است که با آن همه ناممکن‌ها را ممکن ساخته و از آن در جهت رشد همه جانبه خود سود می‌برند.

ولی متأسفانه اغلب ما بزرگترها مانع رشد و شکوفایی خلاقیت کودکان می‌شویم. دلیل عمده این عمل ما نیز عدم آشنایی مان با مقوله خلاقیت و اهمیت آن در زندگی آینده فرزندانمان است.

زمانی که ما خودمان آشنایی کافی با خلاقیت نداریم، مسلماً نمی‌توانیم آن را به درستی در کودکان تشخیص دهیم و بنابراین مانع از انجام کارهایی می‌شویم که به نظرمان معقول نیست و یا با عرف جامعه سازگاری زیادی ندارد. در واقع تمام سعی ما، پرورش کودکانی سربه‌زیر، آرام، مودب و منطقی است. ما می‌خواهیم فرزندانمان همانند ما بزرگترها فکر کنند و همان‌گونه که ما می‌خواهیم، رفتار کنند. و البته همه اینها یعنی کشتن خلاقیت در کودکان!

هر کودک یک موجود منحصر به فرد است و نگرش و طرز تلقی خاص خود را از دنیا دارد. خلاقیت نیز یعنی کارهای جدید و منحصر به فرد. در واقع منشاء خلاقیت هم همین تفاوت‌ها و تمایزات بین افراد است. بنابراین در صورتی که ما این تفاوت‌ها را در کودکان بپذیریم، خلاقیت آنها امکان رشد خواهد داشت. ولی اگر به دنبال هماهنگ کردن آنها با جامعه باشیم، خلاقیت آنها را قربانی خواسته خود کرده‌ایم.

پس برای اینکه بتوانیم کودکانی خلاق پرورش دهیم، باید سعی کنیم ابتدا خلاقیت را در خودمان پرورش دهیم. بدیهی است که لازمه این کار نیز آشنایی با مقوله خلاقیت است. خواندن مقالات و کتاب‌های خلاقیت، گذراندن دوره‌های آموزشی و استفاده از فایل‌های صوتی و تصویری در زمینه تکنیک‌های خلاقیت می‌تواند باعث ارتقاء سطح آگاهی ما نسبت به این مقوله شود.

در اینجا در مورد ۸ روش مهمی که می‌تواند به طور موثری باعث رشد و تقویت خلاقیت در کودکان شود، صحبت خواهیم کرد. والدین، مربیان و معلمان علاوه بر بالا بردن سطح آگاهی خود در خصوص خلاقیت، با بکار بستن این ۸ روش می‌توانند موجبات پرورش خلاقیت کودکان را فراهم آورند.

۱- به تخیل کودکان را پر و بال دهید.

تخیل و خیال‌پردازی بستر خلاقیت کودکان است. کودکان با تخیل خود به هر موجود بی‌جانی، جان می‌بخشند. کودکان خردسال عروسک و سایر اسباب بازی‌ها و حتی در و دیوار را موجوداتی جان‌دار تصور می‌کنند. در واقع جان‌دار پنداری از خصوصیات بارز کودکان خردسال است. کودکان با جان دادن به اشیا با آنها ارتباط برقرار کرده و احساس همدلی می‌کنند. این ارتباطها موجب ارتقاء مهارت‌های اجتماعی کودکان شده و آنها را برای ورود به جامعه واقعی آماده می‌کند.

به عبارت ساده‌تر کودکان با تخیل و خیال‌پردازی از خردسالی تمرین زندگی می‌کنند. خیال‌بافی باعث می‌شود که کودک خود را آن گونه که می‌خواهد تصور کند و بدون هیچ محدودیتی هر فعالیتی را که دوست دارد، انجام دهد.

اگر می‌خواهید خلاقیت، اعتماد به نفس، توانایی‌ها و مهارت‌های فردی و اجتماعی فرزندتان ارتقاء پیدا کند، در بازی‌های خیالی آنها شرکت کنید و قسمتی از داستان آنها شوید. به قول معروف: «به تخیل کودکان خود پر و بال دهید: آن وقت از پرواز بلند آنها شگفت زده خواهید شد.»

۲- اجازه بدهید کودک خودش باشد، حتی اگر به نظر شما رفتارهای او عجیب است.

کودکان برای اینکه خلاق باشند، باید آن گونه که می‌خواهند فکر کنند. آنها باید احساس

عدم وابستگی کنند. باید یقین کنند که مجبور نیستند برای جلب رضایت شما و یا دیگران

کارهای مهمی انجام دهند.

اگر کودکان را طوری بار بیاورید که متکی به شما باشند، برای انجام هر کاری نیاز به اجازه شما داشته باشند و آن گونه زندگی کنند که شما صلاح می‌دانید، در این صورت نباید انتظار زندگی خلاق از آنها داشته باشید. با این روش شعله‌های خلاقیت آنها به تدریج کم سو شده و خاموش خواهد شد. و این اتفاقی است که در مورد بسیاری از کودکان، شاهد آن هستیم.

۳- به نظرات کودکان ارزش قائل شوید.

ممکن است در مورد مسائل مختلف، کودک نظرات متفاوتی نسبت به نظر شما داشته باشد. حتی اگر از دید شما نظر او بسیار عجیب و غیرمعقول به نظر آید، باید به نظر او احترام بگذارید و نشان دهید که نظراتش ارزش شنیدن و فکر کردن را دارد. با این برخورد او را تشویق می‌کنید تا نظرات و ایده‌های بیشتر و بهتری ارائه دهد.

شاید تعجب آور باشد ولی کودکان به دلیل قدرت تخیل بالایی که دارند، در مواردی، بهتر از ما می‌توانند روابط بین موضوعات و مسائل مختلف را ببینند و راه‌حل‌های خلاقانه‌ای را ارائه دهند. بنابراین در برخورد با بعضی از مسائل، حتی می‌توان از نظرات آنها در یافتن راه‌حل استفاده نمود.

۴- هرگز بخاطر کنجکاوی و پرسیدن سوالات غیر عادی و مکرر، کودکان را سرزنش نکنید.

کودکان به طور مداوم در حال کشف پدیده‌های محیط اطراف خود هستند. آنها اشتیاق سوزانی برای یادگیری دارند. این اشتیاق موهبتی است که اگر به درستی هدایت شود، می‌تواند موجب سرآمدی کودک شود.

سرزنش کردن کودکان به دلیل پرسیدن سوالات مکرر، مسخره کردن آنها به دلیل پرسیدن سوالات غیر عادی و غیر معقول و حتی بی‌اعتنایی به کنجکاوی و پرسش‌های کودکان، آنها را سرخورده می‌کند. کودکان در این شرایط اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند و خود را فردی بی‌مقدار و کودن می‌پندارند. و به تدریج این باور غلط، عملاً به واقعیت می‌پیوندد.

۵- کودکان را با هم مقایسه نکنید.

برخورد صحیح با کودکان در رشد استعدادهای خلاق آنها تاثیر زیادی دارد. برخی از والدین و معلمان کودکان را از نظر نمره و یا توانایی‌های فردی مقایسه می‌کنند و در صورت پایین بودن رتبه، آنها را مورد سرزنش و انتقاد قرار می‌دهند. این برخورد نیز موجب از دست رفتن اعتماد به نفس آنها می‌شود.

باید تفاوت‌های فردی کودکان را بپذیریم. هر یک از کودکان استعداد، قریحه و توانایی‌های خاص خود را دارند که ممکن است از این لحاظ با کودکان دیگر متفاوت باشد. چه بسا

کودکی که در مقایسه با هم سن و سالهای خود در یک زمینه خاص خیلی مستعد به نظر نمی‌رسد، در زمینه‌های دیگر استعداد فوق‌العاده‌ای داشته باشد. بنابراین از وادار کردن کودکان به رقابت و چشم و هم چشمی با یکدیگر پرهیزید و سعی کنید بیشتر به پرورش استعدادهای خاص هر کودک بپردازید.

۶- شرایط مناسب را برای انجام کارهای خلاق در اختیار کودکان قرار دهید.

برای بروز و رشد خلاقیت شرایطی لازم است. سعی نکنید برای کودکان اسباب بازی‌های پیچیده بخرید. این اسباب بازی‌ها فرصت خلاقیت را از آنها می‌گیرد. با تهیه وسایل اولیه اجازه دهید بچه‌ها خودشان اسباب بازی بسازند. یک اسباب بازی ساده‌ای که کودک خود در ساخت آن مشارکت داشته بسیار با ارزش‌تر از اسباب بازی‌های مجلل و گران قیمت است. کودکان با کمی خاک یا ماسه و وسایل ساده‌ای مانند بیلچه و سطل، ساعت‌ها سرگرم می‌شوند. در مورد خاکی شدن دست و پا و لباس بچه‌ها زیاد سخت‌گیر نباشید. بگذارید در دنیای کوچک و زیبایشان برای خودشان خانه و جاده بسازند و خراب کنند و دوباره بسازند.

۷- با فرزندانان کودکانه صحبت نكنيد.

وقتي با فرزندانان کودکانه صحبت مي كنيد و يا با آنها مانند بچه ها رفتار مي كنيد، کودکان به توانايي هاي خودشان شك مي كنند. احساس مي كنند آدم كاملي نيستند. اعتماد به نفس شان را از دست مي هند و خود را وابسته و نيازمند كمك بزرگ تر حس مي كنند. در اين حالت ديگر نمي توانند خلاقيت خودشان را بروز دهند.

كودكان خردسال معمولاً در ادای بعضی از كلمات و عبارات مشكل دارند. دایم كلمات اشتباه آنها را تكرر نكنيد، حتی اگر با نمك و قشنگ باشند. همیشه با آنها مثل آدم بزرگ ها صحبت كنيد. ادای صحیح كلمات توسط شما باعث مي شود آنها در مدت زمان کوتاه تری اشتباهات خود را تصحيح كنند.

۸- همراه کودکان از مناطق و مکان‌های دیدنی و الهام بخش دیدن کنید.

هر چند وقت یک‌بار با فرزندان خود به آغوش طبیعت بروید. بگذارید کودکان با طبیعت و زیبایی‌های آن آشنا شوند. با رفتن به کوه، دشت، دریا، جنگل و ... کودکان فرصت بازی و تفریح پیدا می‌کنند. علاوه بر آن طبیعت الهام بخش است و باعث تقویت قدرت تخیل و خلاقیت کودکان می‌شود. کودکان با رفتن به طبیعت، از نزدیک با پدیده‌های طبیعی آشنا می‌شوند و نحوه برخورد و تعامل با طبیعت را فرامی‌گیرند. و همه این تجارب در شکل دادن زندگی آینده آنها نقش غیرقابل انکاری بازی می‌کنند.

همچنین با کودکان به موزه، کتابخانه، تاتر، کنسرت و نمایشگاه‌های نقاشی بروید. کودکان با دیدن این مکان‌ها برای فعالیت‌های خود ایده می‌گیرند.

